

IVÁN RÉGI NAPJAI

A keresztény időszámítás szerint ezerkilencszáztizen-négy július elsejét írtak. Reggeli öt óra felé lehetett, hogy Iván dideregve ment a Dorottya utca közepén. A csöndes és finom utcában nem mozdult semmi.

Sötét mélyedésekben nehéz, vasalt kapuk, mint zord alabárdosok állottak őrt a gazdag lakások nyújtózkodó nyugalma felett, egy nagy bank földszinti helyiségében a rácsos ablakok mögött égtek a villanykörtek s mint éber, tüzes szemű kutyák, vigyáztak a milliókra.

Iván befigyelt az ablakon. A sok pénzre gondolt és illatos, prémes, selymes, bódító zsidó asszonyokra. Egy percre elvonatkozott a tompán kongó aszfaltról, és úszott simán, lágyan az agyából kiömlő jószagú gondolatpatakon.

Az egyik mellékutcában kemény lópaták csattogtatták a kövezetet, egy szemeteskosci, mint valami víz-özönbeli bárka, tornyosult fel Ivánnal szemben s teleöntötte az illatos, friss patakot az élet szürke szemétjével.

Iván sietett. A szomorú pesti derengés úgy ömlött be valahonnan a nagy kóházak közé, mint jól épített kriptába véletlenül maradt résen az öröklámpa elbágyadt fénye.

Keserű volt a szája, torkában mérges színű pálinkák fullasztó ízét nyelte, szerette volna ruhájából az éjszaka szagát, tenyeréről a kézfogások emlékét egy rázkódással ledobni a didergős szürkéségbe és elfutni, elillanni valahova, ahol fény, fehérség és meleg van.

Az anyjára gondolt, finom fehér kezére, megtört fényű kék szemére, bánatos mosolyára, az apjára, kezén a nagy agátköves pecsétgyűrűre, az egyetlenre, ami a felvidéki birtok, szép búzaföldek, sötét, zúgó erdők, a régi kúria, sima szőrű pejlovak, hosszú falusi dáridók

és nyúlánk dzscentri kisasszonyok édes-bánatos, büszke emlékét őrzi.

Fanyarul húzta el a száját, ahogy agyában letelepedett egy kép, mintha erőszakos, fáradt inú hordárok csapták volna le útszéli pihenőn.

A hivatalban ül asztalánál a minisztériumban, nyílik az ajtó, átmegy a szobán a miniszteri tanácsos, apjának gyermekkori barátja, s az ajtóból a vidéki ismeretség bizalmas melegségével szól vissza:

— No, mi újság, fiam? Valami nagy elfoglaltságod lehet minden éjszaka, hogy olyan ritkán lehet a hivatalban látni. Nem tesz jót a megfeszített éjjeli munka. No, szervusz!

*

Egy hónapja lehetett, hogy éjszakai kóborlás közben egy barátjával, kissé mámoros aggyal beszédült Iván a Rákóczi út egyik piszkos mellékutcájában egy huszadrangú mulatóba.

Büdös dohányok füstje, komisz italok szaga, pomádék és mosdatlan testek gőze verekedett egymással a vastag levegőben, s egy női zenekar zűrzavaros melódiákat lökött szét a helyiségben.

Az Iván monoklis, finom alakja s barátjának gondozott, úrifiús lénye mint hűvös sugár villant bele a szennyes gallérú férfiak szemébe, s néhányukat önkéntelenül a hátsó kijárások felé ugrasztotta.

Tétován és bódultan néztek szét, s a vastagon és rikítóan festett, ráncos szemhéjú leányok úgy vették körül őket, mint fullasztó szagú, rossz leheletű dzsungelvirágok.

Likórt rendeltek, borzongva hajtották fel s idegenül ültek az italfoltos márványasztalnál.

Cigaretájuk könnyű és illatos füstje fejük felett harcolt a lokál megzápult levegőjével, pipacspiros és fréz színű női blúzok hajoltak feléjük, sunyi szemű selyemfiúk tekintete alattomoskodott utánuk, amint mindenik a maga macájának sikerét számítgatta.

Már bánták, hogy bejöttek. Az illatos kis mámor, amit magukkal hoztak, beleveszett a rossz szagú handaban-

dázásba, ők szomorúan és csüggedten, elszakítva és távol a többiektől, utálták azokat és magukat.

Észre sem vették, hogy a zenekar elhallgatott, és utána tiszta és erős alt hang suhogott a termen át.

Lágyan oldalt hajtották fejüket, mintha közelebb akarták volna vonni szívükhöz a melódiát, mely úgy iramlott valahonnan a helyiség mélyéből, hogy a fiúk szemükkel is érezték irányát, amint jöttében üde és friss fuvallattal elhessegeti útjából a helyiség sűrű, pálinkás ködjét, és valóságos ösvényt vág, melynek derús végén fehér női arc világít elő.

Egy leány ült a kávéház mélyén s egy népdalt énekelt, amit valamelyik cigányprímás akkor lopott fel Banyából Pestre.

Szentimentális, de zamatos és üdes magyaros volt a szövege és zenéje, olyan asztalnak-könyöklő, hangfogsós, hajnalig-húzzad-cigány szomorú nóta.

Gitárt pengetett hozzá, csak éppen, hogy valamit csináljon a kezével, ami úgy nyúlt ki a fekete ruhából, mint fehér lilomszál.

Olgának hívták. Furcsán illett fekete hajtól ívelt fehér arcához a rózsaszínűen izzó, szőke orosz hercegnők neve.

Iván szimbólumot látott nevében, és ettől az éjszaktól kezdve úgy jött át minden este Pestre, mintha a leány szürkés szemeiből kiáradó fény kötné össze a tét embert, kik mindketten orosz nevet viselnek.

Könnyű és gyors sikerre számított, ahogy egy ilyen mulató gitáros hölgyénél már szokás, s mikor hetek teltek el, hogy még mindig csak a kapu előtti kézfogásos búcsúzkodásnál tartottak, minden idegét marta a vágy, hogy a gyönyörű fehér leányról, ki a piszkos, züllött kis zengerájából mint magányos hattyú tért haza a hűvös reggeleken, letépje a fekete ruhát.

A lokál törzsvendégei, fekete körmű, kövér és pénzes kupeczek és rendőrtől rettegő selyemfiúk már megszokták jelenlétét, s gúnyosan jóakarató mosollyal könyvelték el minden éjjel az Iván eredménytelen, de kitartó látogatását.

Ezen az éjszakán más volt a leány. Melegen és barátságosan ömlött szeméből a fény Iván felé, felolvadt

kitartásában egész lénye, hűvös kis tenyere sokszor ott maradt a fiú kézfejen, és a kapunál, a derengő, néma és pusztá utcán odacsókolt a szájára s úgy súgta:

— Délután itt várlak!

A siker mámorától könnyen lendült előre Iván a szűk, sötét utcákon, s összekocogtak a fogai, amint idegein végigszaladt az érzés, ahogy majd fejét délután az Olga forró melléhez fúrja.

A hűvös és józan szürkület kezdett bemászni a magas falak közé. Iván fázósan gombolta be kabátját, de a didergés már a lelkén ült, és csípős szél fújta agyát. A trágár zengeráj obszcén mámora még küzdött a józanító hűvösséggel, de ahogy a Dorottya utcában hazagondolt s a hivatalára, mintha finom ismerőseinek rendes és kipántolt utakon, öregesen és komolyan lépegető élete nézett volna vele farkasszemet, szánakozóan és figyelmeztetően.

Utálta magát, sajnálta az elpocsékolt éjszakákat s a tétlen nappalokat, és fizikai rosszullet fogta el. Szájában keserű nyál futott össze, és kiköpött, amint erőszakosan agyára vetült egy kép, hogy talán éppen most valamilyik kövér és izzadt disznókereskedő vagy egy ványadt selyemfiú hentereg a leányon, és vihognak az ő finomkodó, gavalléros kitartásán.

Csaknem futva ment. Vágyott az otthon tiszta és csöndes nyugalmára.

A Lánchídra ért, mikor a Gresham-palota ormán az égre emelkedett a nap. A drága, isteni sugarak vörös fényt hintettek a kövekre, a híd öreg láncaira és fiatalosan siklottak, mint karcsú sirályok a nagyszerű Duna zöld vizén, és nyomukban friss, üde áramlat száguldozott, mintha valahonnan Kecskemét alól hozták volna el a fiatal pást illatát.

A híd karjának támaszkodott, belemerítette fejét a nap izzó arcába, lehunyta szemét és érezte, hogyan csókolják végig a piros, meleg sugarak, hogy feszül meg a combja. Meleg, színes és illatos zsibbadás ömlött el benne, s az Olga képe fehéren és tisztán nyújtotta fel lelkében karjait. Érezte, hogy jó fiatalnak lenni, jó, ha az ember álmatlan éj után szembe tud nézni az

izzó hajnali nappal, és édes, amíg a vágy meleg, színes képeket vetít a lélekre.

Sietve ment az ébredő budai utcákon. Friss gyümölcs-csel kék kötényes sváb asszonyok jöttek szembe. Viháncoltak. Egy villamos csengetett be szaporán a zajongásba. Friss és pihent volt minden, és Iván úgy jutott el csendes utcájukba a Svábhegy alatt, mintha csak hajnali sétáról, levegős, tarka rétről, harmatos cipővel jött volna.

Jólesett, amint a hűvös, fehér ágyban elnyúlt. A délutáni találkára gondolt. Elhatározta, egy-két órát pihen és délelőtt még hivatalba megy. A hivatalról komoly dolgok vágódtak agyába, eszébe jutott, hogy anyja egy leányos házra figyelmeztette, a függönyök között egy fénysugár a falon függő doktori diplomájára surrant, a cifra iniciálé kacskaringózott szemébe, egyik szárán az a kedves, finom, öreg egyetemi professzor intett feléje örökös szürke zsakettjében, ki a szigorlatoknál gyakran karja alá nyúlt, hogy valamelyik kollégájánál egy-egy sáncon átsegítse.

Az öregúr mosolygott, meghajlott, Iván üdvözölni akarta, s akkor már aludt is.

*

Valahol az emeleten egy ajtót csaptak be, felrezzent és órájára nézett. Némi kis bosszúsággal, de könnyű szívvel állapította meg, hogy délutáni két óra, s így hivatalba megint nem mehet. Nagyot nyújtózkodott, frissnek és erősnek érezte magát, s ahogy a hideg zuhany cseppjei végigperogtek bőrén, nyúlánk, ruganyos tagjait fürgén dörzsölte végig. Az öltözködés előtt beretváltozáshoz fogott, s mint mindig, most is ezt az időt használta fel, hogy mérleget készítsen önmagáról.

Figyelmesen nézte magát a tükörben, elégedetten konstataálta, hogy huszonnyolc éves barna arcán semmi nyoma sincs a fáradtságnak. Fekete, fényes haja még víztől csapzottan hullott homlokára, beárnyékolva kissé erős sasorrát, s megmélyítve bal szeme alatt a monoklitól beárkolt ráncot.

Ismét rágondolt a leányos házra, melyre anyja figyelmeztette a napokban. Ismerte a kisasszonyt. Kedves,

jól nevelt, kis gömbölyke volt, gazdag és tekintélyes polgári család leánya. Bizonyára anyja és apja eltervezték, hogy jó volna, ha feleségül venné. Nem éjszákáznék, rendszeren járna hivatalba, a ranglétrán gyorsabban emelkednék, egyszóval ez volna az a nő, aki zökkenő nélküli puhára párnázná neki az utat egy életen át. Nem érzett semmi meghatottságot sem erre a gondolatra. A leány helyét azonnal Olga szorította ki fejéből, s a vér forró hullámban ömlött végig rajta. Érezte, hogy nem lehet így, és éppen most nem lehet házasságra s a szolid és kedves leánykára gondolnia, ki talán most forró ebéd utáni szendergésben, türelmetlen reávárással idézi őt.

Becsületes és tiszta szándékú fiú volt, tele lendülettel és vággyal, hogy nekifeküdjék az életnek és kitaposson magának valahol fenn egy szép és jó helyet, csak azt nem tudta, hol kezdje. A hivatal sablonos aktaival, huszonöt évi messzeségből integető osztálytanácsosi címével, kis intrikáival csaknem undorral töltötte el. Képességeket érzett magában, szeretett volna valamit csinálni, maga sem tudta, hogy mit, csak vágyott arra, hogy kirugaszkodjék a szürke folyamból, ahol milliókkal úszik együtt, s a partról vágjon elébük. Egyik barátjától hallotta a napokban, hogy egy közismert demokrata gróf, a magyar politika kivert bikája, amerikai politikai turnéra készül és titkárt keres, aki angolul és franciául tud. Iván kitűnően beszélt németül, angolul és franciául. Ahogy erre gondolt, szelíden és elbágyadtan mosolyodott el, amint derűs gyermekkorából feléje libegett a három kisasszony, ki rendre-rendre idegen szó muzsikájával töltötte meg gyermeki fülét. A kövér miss, a pityergős frájlajn s a kecses és mindig jószagú, fekete szemű madmoazell ott suttogtak egy ideig körüle, míg tisztán és világosan nem villant agyába, hogy itt van az a rés, ahol a szürke tömegeből; kivághatja magát.

Lázasan erősen foglalkoztatta ez a gondolat, kidolgozta az összes részleteket, ahogy még ma délután felkeresi a gróft és beszél vele. Gondosan válogatott ruhái között, bízott magában, s gondolatain túlról, sejtésszerűen

már látta magát az országházban, mint valamelyik elveszekedett erdélyi kerület követjét.

Ebéd után frissen és derűsen indult el hazulról. A júliusi nap forrón sütött át a Krisztina körút gesztenyefáinak perzselt lombjain.

A levegő tiszta volt, és a Svábhegy felől édes illatok reszkettek benne.

A Krisztina téren a kávéház felé tartott. A nagy ablakok visszaverték alakját, s ő elégedetten és kedvtelve nézte karcsú és elegáns képét. Bement, feketét kért, s míg leült, derűsen üdvözölte a kávéház törzsvendégeit, öreg magas rangú katonákat és miniszteri tisztviselőket, kik budai háztulajdonosokkal játszták az ebéd utáni preferánszot.

A Horváth-kertből áthallatszott a színészek hangos tereferéje, fehérbe öltözött leányok kapaszkodtak fel az omnibuszra, főkötős néni ke fehér sapkás olasz cukrásztól szőke fiúcskának fagyaltot vásárolt, és ahogy hárman ott tipegtek a zöldre festett kis fagyaltos kocsik körül, furcsa és kedves biedermeier hangulatot öntöttek a térre.

A Krisztina-templom órája bongva ütötte a négyet. Iván készülődött. Kiszámította, hogy ötig végez a gróffal, bizonyosan sikerülni fog terve, s ötkor Olgához megy. A gyönyörű leány úgy tűnt fel most neki, mint természetes és édes jutalom merész elhatározásáért. Elképzelte, hogy most éppen gonddal és lázasan öltözködik s a percek számolgatja a viszontlátásig. Gyönyörű emlék lesz az amerikai útra. Idegen városok, új emberek, szép nők ismeretlen ingerei keringtek agyában, ahogy kifelé indult.

Szelesen és hirtelen rontott eléje egyik barátja: Ricsi, hivatalnok a postatakaréknál, foglalkozásának merő ellentéte hosszú, bohém hajával, szép, beretvált arcával, kövérkés, zömök testével.

— Csakhogy megvagy! Egész délután kerestelek. — Idegesen és gyorsan beszélt, s Iván már tudta, hogy pénzt akar. Látta az arcáról, hogy hosszú mesébe akar kezdeni, idegesen vágott közbe:

— Mennyi kell?

— Ivánkám, drága Ivánkám — lökdöste magából a szót Ricsi, s mégiscsak hozzáfogott a meséhez. Ahogy beszélt, Iván látta, hogy tényleg kell neki a pénz, a fiú kedves és könnyelmű ostobaságain már nevetett, komikus kétségbeesése s a feltétlen bizalom, amivel belekapaszkodott, már megfogta, de az összeget megdöbbenéssel vette tudomásul. Neki magának sem volt annyi pénze most hónap vége felé, hirtelen számolni kezdte, hogy ma délután mennyire lesz szüksége, és látta, hogy nem adhat. Ricsi kétségbeesetten olvasta arcáról a gondolatokat, mint aki az utolsó szalmaszálát veszti el ujjai közül.

Kimentek a kávéházból s az utcán csendesen tanakodtak, hogy honnan lehetne pénzt keríteni. Ricsinek nem volt már egy krajcárnyi hitele sehol, nem volt egy ismerőse, akit ebben a hónapban meg ne pumpolt volna. Elhatározták, hogy együtt mennek el egy Retek utcai grájzleroshoz, akinél néha, hangos kedvű reggeleken csipős szilvóriummal szédítették magukat. Csak az asszonyt találták otthon. Kopott, sárga parókájában liptai túrót mért egy piszkos viceházmesternének. A fiúk nem is ismerték, mert az asszony kora reggel, mikor ők néha-néha ide bevetődtek, még aludt az üzlet mögötti szobában, a kékcsíkos dunyhák alatt.

Már öt felé járt az idő, s Iván ideges és haragos volt, hogy ilyen rongy dologgal kell töltenie idejét, de amint Ricsi elszontyolodott arcára nézett, megszánta. Melegen ömlött el rajta a vágy, hogy segítsen a fiún.

Visszafordultak a körútra, s Iván biztosan és nyugodtan ment be egyik divatáru-kereskedőhöz, kinél diákkora óta vásárolt, és könnyedén, mint aki éppen csak a tárcáját felejtette otthon, kérte azt az összeget, amire Ricsinek szüksége volt.

Jókedvvel és derűsen itta be lelke a barátja szeméből feléje áradó hálás melegséget, kissé bántotta, hogy ma már elmulasztotta azt az időt, mikor a gróftot otthon találhatja, de Ricsi már bolondozott, az előbbi szorongás mintha csak kirepült volna belőle, hogy a pénznek adjon helyet, leányokról beszélt, füttyölt és dúdolt, s Iván már nem érezte fanyar ízét és szomorúságát annak a gondolatnak, hogy így verik ki az embert apró-

cseprő kicsinyességek arról az útról, melyen nagy dolgok felé lehet lendülni, s könnyű szívvel mondotta magában: „majd holnap”.

Most már minden egyébtől szabadon hatalmasodott el benne az Olga képe. Sietve búcsúzott s a kocsis állomás felé indult, Fejét lehajtotta és gondolatban már a ligetben uzsonnait a leánnyal.

Izzón színes képek tolongtak agyában, a szél ibolya-illatot sodort feléje, s ahogy felvetette fejét, nagy, fehér szalmakalap alól finoman hajlott orr s két zöldes szem tűnt a szemébe. Böske jött feléje, egy gazdag bankárnak leánya, kivel a télen ismerkedett meg a budai tornaklub bálján. Akkor sokat táncolt vele, érdekelte a karcsú, magas zsidó lány, többször elkísérte az utcán, igyekezett neki tetszeni, de a leány tartózkodóan és hűvösen vette tudomásul érdeklődését, s a séták egyre ritkábbak lettek.

Most a leány szólította meg. Iván megijedt, hogy ismét feltartóztatják, de ahogy végigsiklott szeme a leány finom alakján és naptól aranyosan csillogó, érett kalász színű haján, melyből egy tincs elszabadulva, egyik szemét hol szabadon hagyta, hol letakarta, amint a szél játszott vele, boldogan csatlakozott, és egy perc múlva mint régi jó barátok csevegtek. A Vérmezőn a kis gimnazisták futballoztak, megálltak, nevettek a gyermekeken, ismerőseikről diskuráltak, kedvesen leszóltak egynéhány leányt és asszonyt. Az alkonyba hajló nyári nap megaranyozta a Déli vasút előtt lebegő porfelhőt, a telefondrótokon zsúrt tartottak a fecskék, bájosan tircseltek, és fehér begyük villogott, amint fel-felrepültek.

A leány a Városmajorban lakott, arra tartottak. Ahogy mentek, néha-néha ruhájuk súrlódott, ilyenkor ösztönszerűleg közelebb húzódtak egymáshoz.

A Városmajorban fiatal mamák kocsin tolták kisbabájukat, német kisasszonyok kiabáltak szaladgáló gyermekek után, honvéd és tüzér önkéntesek kurizáltak copfos leánykáknak, s a sétány végén, megszokott padján, hűvös mosollyal nézte az egészet az öreg bárónó fiatalos színű blúzában, parányi kis kuttyája ott ugrált az ölében s néha-néha az arca felé nyújtotta kis piros

nyelvét. Ilyenkor a bárónő idegesen nyomta vissza nedves, fekete orrocskáját, nehogy a gonddal felkent festéket szétmázolja arcán.

A másik oldalról platán- és gesztenyefáktól megszűrve hallatszott ide a ringlispil verklíje, bosnyák bakák és facér cselédek röhögtek bele, és a Paprika Jancsi-színház kikiáltójának megkopott tenorja vágott keresztül az egészen.

Ivánnak még egyszer eszébe ötlött Olga. Valami elégtételfélét érzett, hogy most megvárakoztatta. Elhatározta, hogy az éjjel valami kifogást mond neki és holnap is ráér majd a találkára.

Itt kedves volt minden. A bokrok üdén és zölden hajoltak feljük, a leány fehér ruhájából áradó ibolya-illat tavaszi derűvel töltötte meg az Iván lelkét. Most már csak ő beszélt. Színesen és bőven omlottak ajkáról a szavak, a mai napnak megvalósulatlan terveiből benne maradt energia buzogtatta a gondolatokat. Átadta magát az alkonyból áradó szentimentális hangulatnak, s amikor a nap a hegy mögül tolta vissza aranykoronáját, már Musset édes-bánatos verseit szavalta suttozva a leánynak. Megfűrösztötték szívüket a bús francia szomorúságában és összekapcsolódtak lelkükben a költő sok szerelmes sóhajtásával.

Már sötétedett, a szomszéd gyümölcsösben egy sárgarigó fütyölt a párja után, mikor a kapuban búcsúztak. Kezet fogtak és nem váltak még el. Állottak mindketten, mintha várnának valamire. Iván lehajolt, odaborult a Böske kezére és a csuklóját csókolta meg hosszan. Mikor felnézett, a leány fehér alakja már a lépcsőn imbolygott, és ő részegen ment a gesztenyefák alatt s a levegőben táguló orral kereste a Böske kezének illatát.

Vacsora után sétálni ment. A Széna téren a Csokonai kávéházból ismerősök intettek ki utána. Nagy társaság volt együtt, nagyobb részét vidékről felkerült magas rangú hivatalnokok. Elhozták feleségüket is, kik a vidéki úriasszonyok tartózkodó finomkodásával ültek a kávéházban, melyben semmi sem volt a pesti kávépaloták jövő-menő, füstös zenebonájából.

Barátságos és meleg hely volt, tiszta, mint sok vidéki

város első kávéháza. A fiatal és csinos cigányprímás még messziről, de már ide játszott, mint aki érzi, hogy ez az asztal s a banda nemsokára összekerülnek. Örömmel és hangosan fogadták Ivánt. A mamáknak vidékieken kezet csókoltt, derűsen üdvözölte a leányokat, a férfiakkal kezelt, és szék után nézett. Már szorították is neki a helyet, de ő gyorsan és avatottan ült be egy leány és egy asszony közé. A leány régi ismerőse volt, az asszonynak most mutatták be. Barna, piros arcú, fekete szemű menyecske, vidékről jött Pestre rokonokat látogatni, eleven volt és jókedvű, s minden tetszett neki. A nők még a fagyalittal pizsmogtak, a leányok piros nyelvük hegyét óvatosan húzták végig a hideg, színes csemegén és lehunyták szemüket, amint édesen olvadt el a szájukban. Az asztalon már karcsú palackok állottak, a férfiak tempózva ittak, s a cigány régi, jó, szomorkás nótákat játszott. Jókedvűen diskuráltak, a férfiak hivatalról, politikáról, a vidékiekkel a természéről, az asszonyok halkán szapulták ismerőseiket, színházakról, egy író s egy színésznő botrányáról beszéltek, a leányok nevetve sugdostak össze. Szemben vele egy pocakos öreg úr terjedelmesen és hangosan magyarázta, hogy Óbudán házat fog venni, mindenkinek meg kellett hallgatnia az óbudai lakás előnyeit. Igyekezett beolvadni az elégedett, bizalmas melegségbe, de az a keserű hangulat, ami hajnalban fogta el, újra végigömlött rajta.

Kínozza az a gondolat, hogy ezek mind meg vannak elégedve a világgal és önmagukkal, dolgoznak, és felnevelődött bennük már régóta az a tudat, hogy fontos és szükséges tényezők a társadalomnak. Bántotta, hogy ma megint nem csinált semmit, elégedetlen volt önmagával, keserűen és kedvetlenül gondolt mindenre s úgy érezte magát, mint a sövény közé került elefánt, szeretett volna valahol kitörni, valahova nekiiramodni, de az utat, hogy hol és hová, megint sehogy sem találta.

Éjfél már elmúlt; a vendégek gyérülni kezdtek, s az öregebbek az ő asztalától is szedelőzködtek. A pincérek kalapokat hoztak. Hosszasan, közbe-közbe diskurálva búcsúzkodtak, a leányok kissé durcásan biggyesz-

tették szájukat, hogy már menni kell. Csak néhányan maradtak, pár fiatalabb házasember a feleségével s a vidéki asszony. A primás asztalukhoz jött s hangfogóval játszott, ide-oda hajlongott, az asszonyok szeme néha-néha feléje csillant, s látni lehetett arcáról, hogy szívből muzsikál. Pezsgőt hozattak. Iván sokat ivott, jólesett neki, hogy az illatos, gyöngyöző ital szétillan a fejében és kiúzi onnan a kedvetlenséget. Az asszonyka kedves nobelspiccel kacarászott, vidáman csücsörítette száját és halkán füttyölt a cigány után. Az egész társaság összébb húzódott, kitört belőlük a jókedv, hangosan közbekacagtak, ittak. Iván már mámoros volt. A cigányt dirigálta szép baritonján halkán, nekibúsulva énekelt szomorú magyar nótákat a vidéki asszony felé könyökölve, nekikeseredett s közbe-közbe belekurjantott a muzsikába, finoman, úriasan, úgy, ahogy már csak kis vidéki városokban tudják fiatal szolgabírák, kik azt még apjuktól tanulták. Csendes, késői vendégek kedvtelve nézték a távoli sarkokból.

Kívülről már a szürkület szűrődött be, az öreg nagybögös álmosan riadt fel, mikor a cimbalmos egyszeregyszer szilajon csapott a húrokra. A vidéki menyecske olyan volt, mint egy fiatal, elszabadult paripa, a mámor csiklandozta minden idegét, forró, kemény térde odaért az Iván lábához, s ott is hagyta. A pesti asszonyok már vágytak az ágyuk után, néha-néha fáradtan ásítottak.

Már világos volt, mikor kifelé mentek a kávéházból. A primás a teraszon még az asszonyka fülébe muzsikált, a posztoló rendőr elnézően mosolygott rajtuk, Iván hangosan, szélesen ölelte meg, snapszot hozatott, kocintott vele, és úgy ittak ketten.

A pincér kocsik után füttyentett, Iván a vidéki menyecske könnyű, selyem felöltőjét tartotta karján, vállára segítette, s ahogy feléje tüzelt a blúzból kivillanó hófehér bőr, csak egy szemvillanásig gondolkozott, a másik pillanatban már hirtelen reácsókolt az asszony nyakára.

A kocsik elrobogtak. Ahogy ott állott egyedül, egy pillanattal elhagyottnak és üresnek érezte magát, elé-

gedetlenség tört fel benne. A nap ebben a percben tündökölt ki a pesti párákból, sugarai diadalmasan, színesen ömlöttek végig a téren s kisodorták Ivánból a kedvetlenséget, mint tiszta borból a seprőt. Szembefordult a nappal, hátradólt egy kissé, aztán megindult hazafelé.

Úgy érezte, hogy az élethez úgy támaszkodik, mint egy hófehér, tiszta kerítéshez. „Csak az a fő, hogy az ember mindig a napos oldalon haladjon” — suttogta magában mámorosan.